

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI HÍRLEVÉL 177.

2010. ÁPRILIS 2., PÉNTEK

Napirend

Alkotmányellenes az építési vállalkozók jelzálogjoga

Nincs jogalkotási hatásköre a PSZÁF elnökének

Alkotmányértő rendelkezés a közoktatási törvényben

Átadták az idei Szalay László Emlékérmeket

Sajtótükör

A következő hírlevél 2010. április 16-án jelenik meg

További információk:

Sereg András sajtófőnök

Tel.: +36202625415

E-mail: serega@enternet.hu

NAPIREND

Az Alkotmánybíróság 2010. április 12-13-i teljes ülésének napirendje

Az Alkotmánybíróság (Ab) legközelebb április 12-én és 13-án tart teljes ülést. A testület folytatja az új Polgári törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatát. A napirenden öt népszavazási kezdeményezés elleni kifogás is szerepel.

Az Ab április 12-i teljes ülésén tárgyalja ismét a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 1919. § (2) bekezdés második mondata „az ügyész, illetve” szövegrészének alkotmányosságát.

A testület másodszor tűzi napirendjére a Polgári törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (új Ptk.) hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatát.

Napirendre kerül az a határozattervezet, amely az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése „határozott kérelmet” szövegrészének, továbbá a 48. § (1) bekezdése „akinek jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be,” szövegrészének, valamint a 48. § (2) bekezdése „jogerős határozat kézbesítéséről számított hatvan napon belül” szövegrészének alkotmányosságát veszi górcső alá.

Megvizsgálják a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 211. § (1)-(2) bekezdése, 212. § (1) bekezdése, 214. §-a és 219. §-ának a 2001. szeptember 1-jétől 2009. január 1-jéig hatályban levő szövege alkotmányosságát.

Szó lesz a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 16. § (1) bekezdés i) pontjának alkotmányosságáról.

Megtámadták a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény egyes rendelkezései alkotmányosságát.

Határozattervezet készült a Legfelsőbb Bíróság Kfv. 2002. január 1-jétől 2005. II.39.112/2003/6. sz. ítéletével szemben benyújtott, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III: törvény 270. §-a 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt (1) bekezdésének „A jogerős ítélet vagy” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálata tárgyában.

Kedden veszik napirendre a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 332. § (1) bekezdés d) pontjának alkotmányossági vizsgálatát.

Megbeszélük a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 26. § (2) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének vizsgálata tárgyában készült határozattervezetet.

Megtámadták az Országos Választási Bizottság 446/2009. (XI. 20.) OVB határozatát. Az OVB megtagadta a D. J. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Egyet ért-e Ön azzal, hogy az országgyűlési képviselők tiszteletdíjuk felét kapják mindaddig, amíg az országgyűlés mulasztásos törvényt követ el?”

Kifogást emeltek az Országos Választási Bizottság 443/2009. (XI. 20.) OVB határozata ellen. Az OVB megtagadta a dr. F. J. és dr. G. K. magánszemélyek által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy az Alkotmánybíróság előtti eljárásban a jogi képviselet kötelező: a beadványt – ügyvéd, jogtanácsos által készített vagy ellenjegyzett iratban, míg – a jogi szakvizsgálóval rendelkező indítványozónak személyesen kell előterjesztenie?”

Kifogást nyújtottak be az Országos Választási Bizottság 422/2009. (X. 29.) OVB határozata ellen. Az OVB megtagadta a dr. F. J. és dr. G. K. magánszemélyek által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkosson törvényt arról, hogy az Alkotmánybíróság előtti eljárásban az indítványozót megilleti a saját ügyének irataiba történő betekintés és a másolatkérés joga?”

Kifogás érkezett az Országos Választási Bizottság 99/2008. (II. 29.) OVB határozata ellen. Az OVB hitelesítette az A. Zs. és A. Zs.-né magánszemélyek által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a jelenlegi egybiztosítós szolidaritás elvű kötelező egészségbiztosítási rendszerben nyereségérdekelt magánbefektetők tulajdoni részt ne szerezhessenek?”

Kifogással éltek az Országos Választási Bizottság 68/2009. (II. 27.) OVB határozata ellen. Az OVB hitelesítette a T. E. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e Ön azzal, hogy jelen népszavazást követő év január 1-jétől Magyarországon a vízszolgáltató köteles legyen a tulajdonában lévő vízmérőkkel lecserélni az elkülönített vízhasználók saját tulajdonú mellékvízmérőit?”

A keddi teljes ülés végén hat végzéstervezetről is tárgyalnak.

**A napirend megtalálható az Ab honlapján
(www.mkab.hu/index.php?id=napirend)**

ALKOTMÁNYELLENES AZ ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓK JELZÁLOGJOGA

Az Alkotmánybíróság (Ab) március 29-én hozott határozatában a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 402. § (2) és (3) bekezdésének alkotmányosságát vizsgálta abból a szempontból, hogy a vállalkozókat megillető, a megrendelők ingatlanára bejegyezhető jelzálogjog nem sérti-e a tulajdonhoz való jogot, valamint a jogbiztonság követelményét.

Az Ab áttekintette a jogintézmény megszületésének indokát, jogszabályi környezetét, a törvényjavaslat indokolását, valamint más országok szabályozását és megállapította, hogy önmagában az ingatlanon fennálló törvényes jelzálogjog sem a tulajdonhoz való alapvető jogot, sem pedig a jogállamiság követelményét nem sérti. Kimondta, hogy a kötelező jellegű, ingatlantulajdont terhelő jelzálogjog – mint tulajdoni korlátozás – közvetlenül az egyes vállalkozók magánérdekét, közvetve azonban a megrendelők teljesítési hajlandóságának növelését, mint a vállalkozói körbetartozások megszüntetését eredményező közérdeket, összességében pedig a nemzetgazdaság érdekét is szolgálja.

Ugyanakkor a vizsgált jogintézmény – mivel nem tartalmaz megszorító feltételeket sem az építési beruházások jellege, sem értékhatára tekintetében – megbontja a polgári jog egyik lényegi elemét, a felek közötti érdekegyensúlyt, és a vállalkozókat kiemelten előnyös helyzetbe hozza. Azt sugallja, mintha minden vállalkozó, minden megrendelővel szemben, minden esetben gyengébb fél volna, ezért fokozott védelemre szorulna, ez azonban nem minden esetben igaz.

Amíg a körbetartozások mérséklése alkotmányossági szempontból elfogadható jogalkotói cél, addig ezzel éppen ellentétesen a szabályozás garanciákat nélkülöző, túl tágra szabott kerete a kisebb munkák elvégzését megrendelő ingatlan-tulajdonosokat hozza aránytalanul kiszolgáltatott helyzetbe a vállalkozókkal szemben. Összességében tehát az alkotmányosan elfogadható célt szolgáló intézményt a jogalkotó nem megfelelő módon illesztette a Ptk.-ba és ezen keresztül a jogrendszerbe.

Emellett az Ab az indítványozó által felvetett polgári jogi értelmezési és alkalmazási nehézségeket olyan súlyúnak tekintette, amelyek összességükben sértik a jogbiztonságot. A szabályozás hiányosságai olyan mértékűek, hogy azok korrekciója a jogalkalmazástól nem várható el, az a jogalkotó feladata.

Ezen indokok miatt az Ab megállapította, hogy a Ptk. 402. § (2) bekezdése a megrendelő tulajdonhoz való jogát aránytalanul korlátozza, hatályba léptető rendelkezéseivel együtt nagyfokú jogbizonytalanságot eredményez, mindezek miatt ez a törvényi rendelkezés – a hozzá kapcsolódó (3) bekezdéssel együtt – alkotmányellenes, így azokat megsemmisítette.

A határozathoz **Bragyova András** alkotmánybíró különvéleményt csatolt.

A határozat teljes szövege megtalálható az Ab honlapján
http://www.mkab.hu/index.php?id=145_b_2009__ab_hatarozat

NINCS JOGALKOTÁSI HATÁSKÖRE A PSZÁF ELNÖKÉNEK

Az Alkotmánybíróság (Ab) március 29-én hozott határozatában az egyes törvényeknek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének rendelkezés-alkotási hatásköréhez kapcsolódó módosításáról szóló, az Országgyűlés 2009. november 23-i ülésnapján elfogadott törvény több rendelkezését alkotmányellenesnek minősítette.

A parlament által tavaly novemberben elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény alkotmányosságát vizsgálatára irányuló indítvánnyal a köztársasági elnök 2009. december 14-én fordult az Alkotmánybírósághoz. Az államfő indítványában rámutatott: a törvény jogalkotási hatáskörrel ruházna fel egy olyan állami szervet, amely az Alkotmány szerint azzal nem rendelkezik.

Az Ab - osztva az indítványozó álláspontját - megállapította, hogy az Alkotmány kizárólagos szabályokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az állami szervek milyen jogszabályokat alkothatnak. Az alaptörvény kizárólagosan és kimerítően felsorolja a jogalkotási hatáskörrel rendelkező szerveket, illetőleg személyeket. Ebből következően minden olyan törvényi (rendeleti, vagy bármilyen egyéb) szabályozás közvetlenül sérti az Alkotmányt, ha valamely más - az Alkotmányban nem nevesített - szervnek vagy személynek is jogalkotási hatáskört biztosít. Ezért az Ab a vizsgált törvénynek a PSZÁF elnökét jogalkotási hatáskörrel felruházó rendelkezéseit - az 1-5. §-ait, valamint a 6. § (3) bekezdés a), illetőleg c)-e) pontjait - alkotmányellenesnek minősítette.

A határozathoz **Kovács Péter** alkotmánybíró párhuzamos indokolást csatolt.

A határozat teljes szövege megtalálható az Ab honlapján
http://www.mkab.hu/index.php?id=1389_a_2009__ab_hatarozat

ALKOTMÁNYSÉRTŐ RENDELKEZÉS A KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNYBEN

Az Alkotmánybíróság (Ab) március 30-án hozott határozatában megállapította, hogy a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés 2009. december 14-i ülésnapján elfogadott törvény 4. §-a alkotmányellenes.

A parlament által tavaly decemberben elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény alkotmányossági vizsgálatára irányuló indítvánnyal a köztársasági elnök 2010. január 4-én fordult az Alkotmánybírósághoz. Az államfő indítványa szerint a törvénymódosítás korlátozná a közoktatási intézmény fenntartók – köztük az önkormányzatok – intézményvezető-kinevezési jogát. A köztársasági elnök rámutatott: ha egy alapvető önkormányzati hatáskört az önkormányzati törvény szabályoz, akkor annak korlátozása csak kétharmados többséggel elfogadott törvényben történhet.

Az Ab a határozat indokolásában emlékeztetett: a vitatott rendelkezés az intézmény fenntartóknak a fenntartói irányítás részét képező vezetői megbízási hatáskörét korlátozza azzal, hogy csak annak adhatnak vezetői megbízást, akinek az intézményvezetői pályázathoz készített vezetési programját a nevelőtestület tagjainak legalább negyven százaléka támogatta. Az Ab hangsúlyozta: tekintettel arra, hogy nem egy egyszerű többséggel elfogadott törvényi hatásköri rendelkezés korlátozását, hanem a kétharmados törvényben meghatározott önálló hatáskör tartalmi csorbítását eredményezi, ennél fogva a szabályozás elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmados többségű szavazatára lett volna szükség. Ennek hiányában a rendelkezés alkotmányellenes. Az Ab utalt arra, hogy az intézményvezetői kinevezés eljárási szabályai, a pályázókra vonatkozó képesítési és egyéb alkalmazási feltételek előírása, a döntés során figyelembe veendő szakmai követelmények meghatározása egyszerű többséggel elfogadott törvényben megállapítható. A kétharmados törvényben szereplő, az önkormányzati autonómia alkotmányos garanciáját biztosító, önálló kinevezési hatáskört közvetetten csorbító, a nevelőtestülettel mintegy „megosztó” – a döntéshozói önállóságot ezáltal lényegében korlátozó, megváltoztató – rendelkezés megállapítása azonban kétharmados többséget igényel.

A határozathoz **Bragyova András** és **Kiss László** alkotmánybírók különvéleményt csatoltak.

A határozat teljes szövege megtalálható az Ab honlapján
http://www.mkab.hu/index.php?id=10_a_2010__ab_határozat

ÁTADTÁK AZ IDEI SZALAY LÁSZLÓ EMLÉKÉRMEKET

A Magyar Jogász Egylet március 25-i küldöttgyűlésén a szervezet által alapított legmagasabb kitüntetést, a Szalay László Emlékérmeket sokoldalú szakmai, tudományos és közéleti tevékenységéért nyolc jogász vehette át: **Györgyi Kálmán** volt legfőbb ügyész, a Magyar Jogász Egylet alelnöke; **Harmathy Attila** professzor emeritus, volt alkotmánybíró, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja; **Kovács Tamás** legfőbb ügyész, a Magyar Jogász Egylet alelnöke; **Magyar Károly** megyei bírósági elnök, a Magyar Jogász Egylet Zala Megyei Szervezetének alelnöke; **Magyarády Vándor Zsuzsanna** megyei bírósági kollégiumvezető-helyettes, a Magyar Jogász Egylet Veszprém Megyei Szervezetének tagja; **Miks Antal** legfőbb ügyészségi ügyész, a Magyar Jogász Egylet volt főtktára; **Paczolay Péter**, az Alkotmánybíróságának elnöke és **Sélei Imre** megyei ügyvédi kamarai elnök, a Magyar Jogász Egylet Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezetének elnöke.

Az emlékérem névadója, Szalay László 1813-ban született Budán. A pesti egyetem jogi és bölcsészeti karán végzett, majd Kölcsey Ferencnél volt joggyakornok. 1833-ban ügyvédi oklevelet szerzett, de ügyvédi gyakorlatot nem folytatott. Az 1830-as évek végére elismert jogi szakíró, liberális publicista vált belőle. Eötvös József baráti köréhez tartozott. 1836-tól lett az MTA levelező tagja, 1837-től a Kisfaludy Társaság tagja, az MTA segédjegyzője és levéltárnoka, 1838-tól a törvénytudományi osztály rendes tagja. Akadémiai székfoglaló értekezése Kollár Ádám Ferenc jogtudósi munkásságáról szólt. Részt vett Werbőczy István Hármaskönyvének fordításában. 1843-ban Korpona város követeként országgyűlési felszólalásában síkra szállt a városok jogaiért és a népképviselési hatalomgyakorlásért. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején a Deák Ferenc vezette igazságügy-minisztérium kodifikációs osztályát irányította. A szabadságharc bukása után Svájcba emigrált, ahol megírta Magyarország történetét feldolgozó munkáját. 1855-ben tért haza. 1861-től haláláig, 1864-ig a Magyar Tudományos Akadémia főtktára volt. Emlékét Budapest Belvárosában tábla és utca őrzi.

Szalay László

SAJTÓTÜKÖR

Alkotmányellenes, hogy az építési vállalkozó a megrendelő ingatlanjára jelzálogjogot jegyeztethet be – közölte az Alkotmánybíróság (Ab) hétfőn az MTI-vel. Az Ab hétfői határozata szerint a polgári törvénykönyv vonatkozó rendelkezései aránytalanul korlátozzák a megrendelő tulajdonhoz való jogát és a hatályba léptető előírásokkal együtt nagyfokú jogbizonytalanságot eredményeznek, ezért azokat megsemmisítették. Mint az MTI-hez eljuttatott közleményben olvasható, az Ab a határozat indokolásában kimondta: a kötelező jellegű, ingatlan-tulajdont terhelő jelzálogjog – mint tulajdoni korlátozás – közvetlenül az egyes vállalkozók magánérdekét, közvetve azonban a megrendelők teljesítési hajlandóságának növelését, mint a vállalkozói körbetartozások megszüntetését eredményező közérdeket szolgálja. Ugyanakkor a vizsgált jogintézmény – mivel nem tartalmaz megszorító feltételeket sem az építési beruházások jellegére, sem értékhatárára – megbontja a polgári jog egyik lényegi elemét, a felek közötti érdekegyensúlyt, és a vállalkozókat kiemelten előnyös helyzetbe hozza. Azt sugallja, mintha minden építési vállalkozó, minden megrendelővel szemben, minden esetben gyengébb fél volna, ezért fokozott védelemre szorulna, ez azonban nem minden esetben igaz – írták. Az Ab hangsúlyozta: amíg a körbetartozások mérséklése alkotmányossági szempontból elfogadható jogalkotói cél, addig ezzel éppen ellentétesen a szabályozás garanciákat nélkülöző, túl tágra szabott kerete a kisebb munkák elvégzését megrendelő ingatlan-tulajdonosokat hozza aránytalanul kiszolgáltatott helyzetbe a vállalkozókkal szemben. Összességében tehát az alkotmányosan elfogadható célt szolgáló intézményt a jogalkotó nem megfelelő módon illesztette a polgári törvénykönyvbe, és ezen keresztül a jogrendszerbe – áll a közleményben. Az Ab a felvetett polgári jogi értelmezési és alkalmazási nehézségeket olyan súlyúnak tekintette, amelyek összességükben sértik a jogbiztonságot. A szabályozás hiányosságai olyan mértékűek, hogy azok korrekciója a jogalkalmazástól nem várható el, az a jogalkotó feladata. A határozathoz **Bragyova András** alkotmánybíró különvéleményt csatolt.

[origo]

Az Alkotmánybíróság megsemmisítette azt a jogszabályt, amely az építési vállalkozók védelme érdekében a nem fizető megrendelőktől. A döntés értelmében nem jegyezhetnek be jelzálogot az általuk épített ingatlanra. A magyar beruházók vészharangot kongattak a 2007 júliusi szabályváltozások miatt. A Ptk. módosítása ugyanis lehetőséget adott az építési vállalkozóknak, hogy jelzálogot vezessen be „a megrendelő tulajdonát képező, a szerződés szerinti munkák végzésére szolgáló ingatlanra – díjkövetelése erejéig”, amíg a számlája ellenértéke ki nem egyenlítették „Ez azt jelentheti, hogy idővel a lakásmaffia mintájára akár építőipari maffia is kialakulhat Magyarországon, kihasználva a kivitelezők kedvező pozícióját” – mondta akkor **Földi Tibor**, a Cordia ingatlanfejlesztő vezérigazgatója. A beruházók szerint ráadásul nem oldja meg azt a problémát, amellyel indokolták a jogszabályt: a körbetartozásokat nem képes kezelni. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a jelzálog bejegyzése önmagában nem korlátozza a tulajdonjogot, sőt az intézkedés végeredményben „a nemzetgazdaság érdekét

is szolgálja”. A jogszabály azonban nem teljesíti az érdekegyensúly feltételét, mivel az építetőnek indokolatlanul nagy előnyöket ad. Az Ab érvelése szerint a cél jó, de azt nem megfelelően illesztették be a jogrendbe. Ráadásul a jogszabály annyira pontatlan, hogy a jogalkalmazótól nem lehetne elvárni a hiányosságok korrekcióját.

Megsemmisítette az Alkotmánybíróság azt a szabályt, hogy az építési vállalkozó jelzálogjogot jegyeztesse be a megrendelő ingatlanjára. Az Építési Vállalkozók Országos Szövetsége bírálja a döntést. Egy bank ajtaja elé borított trágyát egy építési vállalkozói Pécsett még novemberben tiltakozásul az ágazatot sújtó körbetartozások ellen. Neki nem fizetett egy cég, ő sem tudott törleszteni, a bank pedig lefoglalta a házát. Ezért kapta a pénzügyet a trágyát. A sok vállalkozónak problémát jelentő körbetartozások visszaszorítására már a Ptk.-t is módosította a parlament. Az egyik ilyen módosítást azonban most alkotmányellenesnek mondta ki az Alkotmánybíróság, mégpedig azt, hogy ha a megrendelő nem tudja kifizetni az építkezést vagy felújítást, akkor a munka áráig a vállalkozó jelzálogjogot jegyeztesse be az ingatlanra. Ez az Alkotmánybíróság szerint korlátozza a tulajdonhoz való jogot és egyenlőtlen helyzetbe hozza a szerződő feleket. Az érintettek viszont ezt másképp látják. **Koji László**, az Építési Vállalkozók Országos Szövetségének alelnöke azt mondja, épp ez a szabályozás hozott a szakmába egyensúlyt, amely most ismét fel fog borulni a megrendelő előnyére. Koji László szerint a szakmának most át kell gondolnia a helyzetet, és ki kell találnia valamilyen megoldást a problémára. Az építőiparban a becslések szerint jelenleg 400 milliárd forintnyi belső adósság van a lánctartozások miatt.

Aggódnak az alkotmányjogászok a hatályos magyar alaptörvény néhány pontja miatt. Az egyik ilyen aggályos rész szerint van olyan módosítás, amelyhez nem elég a kétharmados többség, hanem a képviselők négyötödének egyetértése kell. Igaz, ez a paragrafus véletlenül maradt benne az Alkotmányunkban. Nem szerencsés az sem, hogy hazánkban a törvényhozó és az alkotmányozó hatalom egybeesik – véli az **Paczolay Péter**, az Alkotmánybíróság elnöke. Az Alkotmány egyik pontja szerint bizonyos szintű változtatásokhoz nem kétharmados többségre, hanem a képviselők négyötödének egyetértésére van szükség. Ez a négyötödös többség egy új alkotmány paragrafusainak előkészítéséről szóló országgyűlési határozat elfogadásához szükséges. Amennyiben hatályosnak ismerjük el ezt az egyébként vitatott szabályt, akkor különbséget teszünk a módosításra vonatkozó kétharmados, illetve az új alkotmány elfogadásához szükséges négyötödös többség között – mondta el az **InfoRádió**nak **Vissy Beatrix** alkotmányjogász. Ennek a négyötödös szabálynak a története az 1994-98-as ciklusra nyúlik vissza. Olyan módosító törvény révén vezették be 1995-ben, amely két paragrafust tartalmazott: az egyik vezette be a négyötödös többséget, a második, suicid clausulának nevezett paragrafus pedig igazából a ciklus végén hatályon kívül akarta helyezni ezt a módosítást. Azonban egy jogtechnikai elv szerint a módosító jogszabály hatályon kívül helyezése nem eredményezi a módosított törvényt, ez esetben az Alkotmány érvénytelenítését – magyarázta Vissy Beatrix. Így elmaradt a négyötödös alkotmányi szabály hatályon kívül helyezése is - jegyezte meg az alkotmányjogász. Egy alkotmánynál alapvető szempont, hogy az emberi jogok lényegi tartalma érinthetetlen az alkotmányozó számára. Tehát ez nem függhet a par-

lamentum választások eredményétől és a hatalom – nyilatkozta az InfoRádióknak a szintén alkotmányszakértő **Szigeti Tamás**. Szerinte az eddigi huszonhárom alkotmánymódosítás meghúzza egy határt, és minden további változtatás többletindoklási kötelezettséggel jár. A kétharmados gyakorlatba például már nem férne bele egy kormányforma-váltás, mondjuk a félprezidenciális rendszer felé. Ezt az eddigi alkotmányos gyakorlat ugyanis nem legitimálja – fejtette ki Szigeti Tamás. – Az elmúlt évek vitái megmutatják, milyen dilemmák elé kell néznie a jövő alkotmányozójának, ha újfajta konstrukciót szeretne létrehozni – mondta az InfoRádióknak **Tóth Gábor Attila** alkotmányjogász. A magyar alkotmány alapján a kétharmados többség megváltoztathatja az alaptörvény néhány szabályát és az egész alapszerkezetét is. A kérdés, hogy mit kezd a többség ezzel a hatalommal. Ha döntéseiben tiszteletben tartja azokat a mögöttes elveket, amelyek a mostani alkotmányt is legitimé teszik, akkor nincs gond. Csak akkor van baj, ha megsértik azokat a szabályokat, amelyek kimondják, hogy a magyar politikai közösség minden tagja egyenlően értékes, illetve azokat, amelyek garantálják az alapvető szabadságjogokat – vélekedett Tóth Gábor Attila. Az alkotmányos védelemnek olyan paradoxonai vannak, amelyek pusztán matematikai többséggel nem magyarázhatóak. Az 50 százalék plusz egy a demokratikus többség alapja. Ehhez képest, ha 16-17 százalékkal többen támogatnak egy célt, az nem jelenti tartalmilag értékesebb akaratot – mondta el az InfoRádióknak az Alkotmánybíróság elnöke. Hozzátette: az európai alkotmányok ezért nem kötik kizárólag kétharmados többséghez az alaptörvény védelmét, hanem különböző egyéb eljárásokkal nehezítik ezt a folyamatot. Például egy komolyabb változtatás az alaptörvényben a parlament feloszlásával is járhat. A lényeg, hogy az alapvető emberi jogokat minősített védelemben részesítsék – szögezte le Paczolay Péter. A jogász szerint a magyar rendszer amúgy is problematikus, mert itt egybeesik a törvényhozó és az alkotmányozó hatalom, és pusztán a minősített többség különbözteti meg az alkotmányozót. A hazai Alkotmánybíróság húsz éve szembesül ezekkel a gondokkal. A láthatatlan alkotmány fogalmának emlegetésével már többen utaltak arra, hogy vannak olyan tartalmi értékei, elvei, amelyeket még az alaptörvény módosításával sem lehet fölszámolni – fűzte hozzá az elnök.

Jogszabályellenes a pátyi önkormányzat golfpálya-beruházással kapcsolatos eljárása a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szerint, és ha az önkormányzat nem helyezi hatályon kívül a beruházást lehetővé tevő rendeletét, akkor **Fülöp Sándor** az Alkotmánybírósághoz fordul a rendelet megsemmisítése érdekében – közölte a biztos hivatala vasárnap. Az ombudsman megállapítása szerint az önkormányzat eljárása jogszabályellenes volt, ezért kezdeményezte, hogy március 30-ig az önkormányzat rendkívüli képviselő-testületi ülésen helyezze hatályon kívül a golfpálya-beruházás megvalósítását lehetővé tevő rendeletét. Fülöp Sándor jelezte: amennyiben az önkormányzat nem fogadja el az állásfoglalásban javasolt intézkedéseket, az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi az önkormányzati döntések megsemmisítése érdekében. Fülöp Sándor közleménye emlékeztet rá: a száz hektárt meghaladó „Páty-golfpálya” elnevezésű terület rész Páty külterületének északi részén található, amely a központi területektől elkülönülve, Telkivel közös közigazgatási határ mentén helyezkedik el. Páty község önkormányzata február 22-i rendkívüli ülésén módosította a korábbi – 2006-ban elfogadott – településszerkezeti tervet, illetve rendeletet alkotott a helyi építési szabályzat módosí-

tásáról. A döntések következtében lehetővé válik újabb funkciók elhelyezése a Golfpálya projekt területén és bővíthet az igénybe venni kívánt terület nagysága. A beruházás keretében golfpálya, kiszolgáló létesítmények, szálloda, továbbá háromszáz üdülőegység és mintegy 1400-1600 lakás megvalósítását tervezik - idézte fel a biztos. Megjegyezte: a település képviselő-testülete a beruházás megvalósítását lehetővé tevő szabályozást annak ellenére fogadta el, hogy azzal szemben az utóbbi hónapokban nagyarányú lakossági tiltakozás alakult ki. Leszögezte: az önkormányzat jogalkotása az egészséges környezethez való joggal összefüggő alkotmányos visszásságot idézett elő, mivel az új szabályok több szempontból is ellentétesek a budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló törvénnyel, a többi között a fenntartható fejlődést és a környezet védelmét szolgáló garanciális rendelkezésekkel. Fülöp Sándor vizsgálata megállapította, hogy a szabályozás Telki közigazgatási határától számított 200 méteren belül jelölt ki új beépítésre szánt területet, ami megsérti a törvény „harmonikus térszerkezet kialakítására vonatkozó” előírását. Továbbá a szabályozás a korábbi golfpálya projekt teljes területét beépíthetővé minősítette, amely szintén ellentétes a budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló törvény előírásával. A vizsgálat megállapította, hogy a szabályozás annak ellenére teremtette meg a golfpálya-beruházás megvalósításának lehetőségét 2006-ban, hogy az akkor hatályos hazai jogszabályi környezet nem tette lehetővé a területen golfpálya elhelyezését. Az ombudsman megállapította azt is, hogy az önkormányzat nem vette figyelembe a Pest Megyei Földhivataltól érkezett, a termőföld védelmét szolgáló, a termőfölddel való gazdálkodásra vonatkozó, ezért a fenntartható településfejlődést szolgáló észrevételt. Az ombudsman szerint alkotmányossági szempontból aggályos, ha a településrendezési eljárást és a településrendezési döntéseket a közösségi érdek háttérbe szorulásával, a beruházói érdekek elsődleges érvényre juttatásának rendelik alá; kivált, ha a lakossági észrevételeket nem veszik figyelembe a döntéshozatalban. Az országgyűlési biztos megállapította, hogy az eljárás során nem tárták fel megfelelő mélységben a beruházás összetett, kumulatív hatásait. „A golfpálya projekt megvalósítását lehetővé tevő településrendezési döntésekkel egy olyan mértékű fejlesztést célzó beruházás valósulhatna meg az agglomeráció környezeti szempontból egyik leginkább igénybe vett területén, ami hozzájárul a térség környezeti problémáinak súlyosbításához, sőt újabb környezeti konfliktusokat idéz elő, ezért nem felel meg a fenntartható fejlődés és településfejlesztés követelményeinek. Így a döntés az egészséges környezethez való alkotmányos jog érvényesülésével kapcsolatos visszásságot okoz” - szögezte le.

NÉPSZAVA

Az Alkotmánybíróság (Ab) március 30-án - a három héttel korábbi első tárgyalás után -- másodszor tűzte napirendjére a vagyonosodási vizsgálatok szabályozását megkérdőjelező beadványt. Egyebek mellett azt kifogásolja, hogy az adózó csak hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja vagyonának forrását. Ennek lényege: miközben az adóhiány tényét és összegét az adóhatóságnak kell bizonyítania, a vagyonosodási vizsgálatoknál felfelé fordított a helyzet. Az ombudsman azt is kifogásolja, hogy az adózó csak hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja vagyonának forrását, s szerinte kiadásairól az adóalany nem köteles nyilatkozatot tenni. A vagyonosodási vizsgálatok jogszabályi alapja ellentétes a jogállamiság elvével, az abból fakadó jogbiztonság, valamint a tisztességes eljárás követelményével, és a jogorvoslathoz való joggal - véli **Szabó Máté**, aki ennek ki-

mondásáért 2009 májusában fordult az Alkotmánybírósághoz. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa ezt megelőzően, 2009 januárjában kérte a pénzügyminisztertől és az adóhatóság elnökétől a vagyonosodási revíziók szabályainak és az APEH ellenőrzési gyakorlatának a felülvizsgálatát, ám mindhiába. Az ombudsman szerint az adóhiány tényét és összegét az adóhatóságnak kell bizonyítania. Ez a vagyonosodási vizsgálat esetén némileg módosul. Annak ellenére ugyanis, hogy a bizonyítási teher ez esetben megfordul, mégis az APEH feladata marad annak bizonyítása, hogy a becslés feltétele megáll, vagyis a vizsgált adóalany kiadásait nem tudja fedezni az általa bevallott jövedelem. A biztos meggyőződése szerint kiadásairól az adóalany nem köteles nyilatkozatot tenni. Az ombudsman annak alkotmányossági vizsgálatát is kéri, hogy a becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést az adózó csak hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja (vagyon tárgy szerzés tényének közhiteles igazolása, adóbevallás, fizetésiszámla-kivonat, értékpapírszámla-kivonat). A hatóság más egyéb bizonyítékot nem fogadhat el. Az APEH adatai szerint volt aki több száz milliós vagyonának forrásaként menyasszony táncot, kölcsönöket, illetve erdőben gyűjtött rőzséből származó fűtési számla megtakarítást jelölt meg. Az ombudsman álláspontja szerint a jogbiztonságot csorbítja, ha az APEH az előzetes tájékoztatásával elmentésben vizsgálja az iratmegőrzési kötelezettségen kívül eső, vagyis már elévült időszakot is, és ehhez az igazolásokat, bizonyítékokat az adózóktól várja. Sürgette: előzzék meg, hogy a vagyonosodási vizsgálatok a kapcsolódó ellenőrzések miatt elhúzódnak, ezért rögzítsék törvényben az ellenőrzés befejezésének objektív határidejét. **Vámosi-Nagy Szabolcs**, az Ernst and Young adószakértője érdeklődésünkre elmondta: „Nem csodálkoznék, ha az Ab alkotmányellenesnek tartaná azt a kitétel, hogy az ötéves elévülési idő előtti vagyonosodást, csak a vagyon tárgy szerzés tényének közhiteles okiratával, adóbevallással, fizetésiszámla-kivonattal, illetve értékpapírszámla-kivonattal igazolhatja az adózó”. Hozzátette: azonban azért kiszámíthatatlan, hogy az Ab milyen döntést hoz, mert gyakorta hozott az elmúlt években következetlen, egymásnak szöges ellentétű döntéseket adóügyekben. Az adószakértő arra is felhívta a figyelmet, hogy az elmúlt négy évben alig volt olyan adótörvény módosítás, amit ne támadtak meg volna az Ab-nál. A beadványt készítők pedig egyre jobban felbátorodtak látva a sorra megsemmisített adójogszabályt. Másrészt Vámosi-Nagy Szabolcs szerint nem szerencsés, és jogbizonytalansághoz vezet, ha ilyen gyakorisággal támadnak meg adójogszabályokat az Alkotmánybíróság előtt. **Sereg András**, az Ab szóvivője arról tájékoztatta lapunkat, hogy a kilenc bíró normál ügymenetben tárgyalja a vagyonosodási vizsgálatokkal kapcsolatos beadványt. Véleménye szerint átlagosan 5-6 alkalommal is tárgyalhat egy-egy ügyet az Ab, melynek során alkalomról-alkalomra finomítják a kialakítandó többségi jogi véleményt. Zárt ülésen születik döntés. Gyakorta előfordul az, hogy a témát vezető alkotmánybíró kidolgozza a határozatot, ám azzal kisebbségben marad, így más bíró viszi tovább az ügyet. A szóvivő lapunknak elmondta: a vagyonosodási vizsgálaton kívül még több adózással kapcsolatos ügyben kell a közeljövőben az Alkotmánybíróságnak határozatot hoznia. A bírák asztalán van az iparüzési adó, a gépjárműadó, az építményadó, továbbá a vállalkozások új járulékalapja szabályainak alkotmányossági beadványa is. A jogi szakértők szerint – sportfogadási szakzsargonral élve – a jelenlegi állás szerint kisebb a nyereményszorzója (vagyis nagyobb az esélye) annak, hogy az Ab nem találja alkotmányellenesnek a vagyonszóról szóló törvény megtámadott paragrafusait. A Pénzügyminisztérium érvelése szerint az APEH számára a jogszabályok 1996 óta

biztosítják a vagyonosodási vizsgálatok feltételeit. A hivatal e jogszabályokkal jó ideje él, és alkalmazza a vagyonosodási vizsgálatokat az eltitkolt jövedelmek feltárására, a be nem fizetett adók behajtására. A vagyonosodási vizsgálatok alkalmazásában 2007-ben történt radikális változás, amikor a kormány erősítette a feketegazdaság felszámolására indított programjának végrehajtását, ezért az APEH jelentősen növelte a vizsgálatok számát. A korábbi éves szinten lebonyolított néhány százzal szemben 2007-ben már tízezer vizsgálatot irányoztak elő. Az adóhatóság adatai szerint a 2007-ben és 2008-ban elvégzett húszezer vizsgálat összesen 74,5 milliárd forint adókülönbötet tárt fel. A PM továbbra is fontosnak tartja a vagyonosodási vizsgálatok folytatását, mert szerinte ez az egyik legeredményesebb adóhivatali eszköz az adóeltitkolás visszaszorítására. Érdekesség, hogy a vagyonosodási vizsgálatok harmada még mindig „jóindulatú” lakossági bejelentések alapján indul. Az Ab tevékenységén belül 2006 óta megszorodtak az adózással kapcsolatos ügyek. A teljesség igénye nélkül: a taláros testület azóta megsemmisítette a házipénztáradót, az elvárt adó első változatát, a luxusadót, és 2009 december közepén a családi pótlék adóztatását. Ám szép számmal akadtak olyanok, amelyekben az Ab nem talált alkotmányossági aggályokat. Ilyen volt például a banki különadó, a minimum járulékalap, a céges különadó, az energiaellátókat terhelő „Robin Hood-adó”, valamint a személyi jövedelemadó fél-superbruttósítása. Kevesen emlékezhetnek arra, hogy nem sokkal a rendszerváltás után az AB már elutasított egy vagyonadóval összefüggő jogszabályt, a kötelező vagyonnyilatkozatot. Akkor azzal érvelt az Ab, hogy a vagyonnyilatkozat készítéséhez a magántitokból aránytalanul sokat kellene feladni az adózóknak. Az Ab aránytalanságra való hivatkozása az elmúlt csaknem két évtizedben meghúszította a vagyonnyilatkozat jogszabályának bevezetését.

Az Alkotmánybíróságon támadja meg az április elsején életbe lépő titoktörvényt három civil szervezet, a beadványt a Transparency International Magyarország, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) és az Eötvös Károly Intézet közösen jegyzi majd – mondták el az MTI-nek a három szervezet képviselői. **Földes Ádám**, a Transparency International jogi tanácsadója közölte: azt tervezik, hogy közösen fordulnak az Alkotmánybírósághoz. Akár heteken belül elkészülhet a beadvány, amely tartalmilag nagyjából megegyezik a **Sólyom László** köztársasági elnökhöz decemberben eljuttatott nyílt levéllel – fűzte hozzá. A szakértő kiemelte: érdemes a kérdést a strasbourgi emberi jogi bíróságig elvinni, ennek azonban feltétele, hogy kimerítsék a nemzeti jogorvoslati lehetőségeket. Földes Ádám hangsúlyozta: megmaradtak azok az aggályok, amelyeket megfogalmaztak az államfőnek elküldött decemberi levelükben. Fontos lenne, hogy csak az váljon titokká, amit valóban védeni kell. Meg kellene határozni, mik azok az adatok, amelyeket egyáltalán nem szabad minősíteni, ide tartozhat például az adminisztrációs hibák elrejtése, a verseny elkerülése vagy a jó hírnév védelme érdekében való titkosítás – fűzte hozzá. Akkor sem szabadna minősíteni, ha a nyilvánosságra hozatalhoz fűződő érdek erősebb, mint a minősítéshez fűződő érdek – mutatott rá. Fontos kérdés a jogorvoslat ügye, a bíróság ugyanis nem vizsgálja, hogy jogos volt-e egy adott adat titkosítása – mondta Földes Ádám. **Szabó Máté Dániel**, az Eötvös Károly Intézet ügyvezető igazgatója is arról beszélt, hogy a jelenleg hatályos és az új szabályozás alapján sem biztosítható a bírói kontroll. A gyakorlat szerint ugyanis a bíróság csak formailag vizsgálja, tartalmilag nem a titkosított dokumentumokat, ha például egy újságíró bele

akar nézni egy ilyen iratba. A bíróság nem hajlandó azt megvizsgálni, hogy valóban indokolt-e egy dokumentumnak a titkosítása – tette hozzá. A szakember szerint az új törvény kevesebb garanciát fogalmaz meg a titkosítással szemben, mint a korábbiak. Az új jogszabály életbe lépésével sokkal könnyebb lesz adatokat titkosítani, kevesebb feltétele lesz a minősítésnek. Ezzel egyebek mellett a tényfeltáró újságírók munkája is megnehezedik majd, a felelőségük viszont csökken – hangsúlyozta Szabó Máté Dániel. **Hüttl Tivadar**, a TASZ programvezetője is arról beszélt, hogy a jogszabály még az eredetihez képest is több ponton visszalépést jelent. A jogalkotás folyamata nagyon hirtelen, nagyon csendben ment végbe annak ellenére, hogy egy nagyon komoly alkotmányos jogot korlátozó törvényről van szó. Komolyabb vitára lett volna szükség, ezzel szemben a házszabálytól való eltéréssel hirtelen „nyomták keresztül” a parlamenten a törvénymódosítást - fűzte hozzá. „Ez azt a gyanút ébreszti bennünk, hogy itt bizonyos lobbicsoportok, egészen pontosan a két nagy pártnak a titoklobbi vonala, illetve nemzetbiztonsági keményvonala nyomására titkolózó módon vették elő ezt a törvény és nyomták keresztül úgy, hogy az az eredeti elképzelésektől nagyon drasztikusan eltér” – hangsúlyozta Hüttl Tivadar. Az Országgyűlés 2009. december 14-én fogadta el a minősített adatok védelméről szóló törvényt. A jogszabály kétharmados részét 332 igen, 17 nem, az egyszerű többséget igénylő részét pedig 333 igen és 17 nem szavazat mellett, tartózkodás nélkül fogadta el a parlament. A javaslatot a parlamenti pártok közül csak az SZDSZ nem támogatta. A betervezők a törvény egyik céljaként határozták meg, hogy csökkentsék a közérdekű adatokhoz való hozzáférés érdekében a magasan minősített adatok számát, illetve differenciálják a minősítést. Az Eötvös Károly Intézet, a Társaság a Szabadságjogokért és a Transparency International Magyarország ezt követően közös levelet juttatott el az államfőhöz, arra kérve Sólyom Lászlót, hogy ne írja alá a törvényt. A köztársasági elnök aláírását követően a törvény április 1-jén lép életbe.